

Miquel Campeny i Roca (1871-1920)

Professor a l'escola nocturna de l'Ateneu Obrer de Canet

Jordi Pomés Vives
Universitat Autònoma de Barcelona

Miquel Campeny i Roca (1871-1920)
Teacher at the night school of the 'Ateneu Obrer de Canet de Mar'

Jordi Pomés escriu unes breus notes biogràfiques sobre el qui va ser professor de l'escola nocturna de l'Ateneu Obrer de Canet durant la segona dècada del segle XX: en Miquel Campeny, de Sant Pol. L'autor destaca l'esperit autodidacta d'aquest mestre, que alhora va ser un bon intel·lectual, literat i artista, el qual va saber transmetre als seus alumnes l'amor que va sentir per les arts, a banda de les bones virtuts que com a persona va tenir.

Paraules clau: Miquel Campeny, escola nocturna, Ateneu Obrer de Canet, Sant Pol

Jordi Pomés presents some brief biographical notes on Miquel Campeny from Sant Pol de Mar, who was a night school teacher at the Ateneu Obrer de Canet de Mar (Workers' Cultural Centre of Canet de Mar). The author highlights the the teacher's interest in autodidactism and characterises him as a sound intellectual, author and artist who was able to communicate his passion for the arts to his students as well as being a man with many good personal qualities.

Key words: Miquel Campeny, night school, Ateneu Obrer de Canet de Mar, Sant Pol de Mar.

Una ressenya dedicada a Miquel Campeny amb motiu de la seva prematura mort als 49 anys ens descriu i resumeix força bé qui va ser aquest intel·lectual i artista nascut a Sant Pol, del qual en sabem molt poc: «Sols els qui el coneixiem de ben aprop podríem dir qui era el Sr. Campeny. Home senzill y d'un intens amor a sa família, féu que no fos conegut»; i continuava el relat, en la seva primera part, afirmant que el seu caràcter reservat no estigué en contradicció amb els seus dots cultes i una gran inclinació per serveis altruistes: «sense temor d'exagerar, podem dir que'l poble de Sant Pol ha perdut un intel·lectual, un home de saber, un pedagog; home de cor, verdader amich de tothom, puix ab llurs consells feu constantment una generosa obra, sens altra ambició que la de fer bé. No pretenia jamay escalar la vida luxosa ni honorífica; era la característica de la modestia, de la virtut y de la bondat» (*La Costa de Llevant*, 3-2-1921).

Fou mestre d'escola. Per la seva aula, que tenia instal·lada en una habitació d'una casa del carrer Bonavista de Sant Pol, passaren alumnes que es

destacarien més tard, com ell, en els camps artístics i intel·lectuals: Jaume Villaronga -el senyor Villaronga, tal com es recorda encara a Sant Pol i que fou mestre també com en Campeny-, Benet Martorell, Joaquim Villà i Joaquim Pou foren alguns dels alumnes que pogueren aprofitar i gaudir dels coneixements i del gran bagatge intel·lectual i cultural de Miquel Campeny. Els darrers deu anys de la seva vida també féu de professor a l'escola nocturna de l'Ateneu Obrer de Canet. Establí forts vincles amb aquesta institució, de manera que acabà col·laborant i participant activament en tots els actes que l'Ateneu organitzava: conferències, vetllades, excursions, etc. En el mateix article abans citat s'acabava dient: «Podem dir que l'Ateneu no sols ha perdut el seu benvolgut mestre, sinó un veritable conseller, el seu guia, l'amich incansable, que difícilment podrà omplir el buyt que ha causat tan irreparable pèrdua».

Probablement Campeny procurà traslladar a l'Ateneu canetenc el mateix caliu cultural que ell havia contribuït a crear al Centre Català de Sant Pol des de la dècada dels 90 del segle XIX. Participà activament en la major part de vetllades literàries d'aquest Centre, sobretot llegint poesies. Moltes d'aquestes eren escrites per ell mateix i publicades tant en el portaveu del Centre, *El Sanpolech* (1890-1894), com al setmanari catalanista publicat a Canet de Mar *La Costa de Llevant* (1894-1922).

Era fill de Jaume i Gertrudis. El seu pare havia estat un carril·laire que havia participat en l'obertura dels túnels de Sant Pol a Calella quan es construï la via del tren. Més tard féu de pastor. La seva mare, que procedia de la masia santpolenca de can Roca Pagès - i era coneguda popularment per la senyora Tuietes-, ajudava al seu fill a ensenyar a llegir i a escriure als més menuts de la classe. A canvi, en Miquel assistia a la seva mare a aconduir el bestiar que tenien i l'ajudava també en les feines més indispensables de la casa. A més, com que el treball de mestre no li oferia suficients ingressos, dedicava algunes hores cada dia a feines d'administració en diferents indústries i comerços de Sant Pol que requerien els seus serveis. Havia après molt sobre aquest tipus de tasques fent el servei militar a les oficines de la Capitania General de Catalunya.

Però l'activitat que més plaïa a Campeny eren les sortides amb els seus alumnes tant a la muntanya com a la platja. En aquests llocs, a més de pintar, instruïa i transmetia la passió a aquests en matèries tan diverses com la nàutica, la botànica o l'astronomia. Eren matèries que ell havia après a través dels llibres i de l'observació directa sense l'ajut de ningú. Un dels seus alumnes, Jaume Villaronga, escrigué que el cas de Campeny fou un «cas molt notable d'autodidactisme». A banda de les seves ocupacions professionals encara li restava temps per dedicar-se a les seves aficions de la pintura, els llibres, les plantes, el col·leccionisme de monedes i l'observació del cel. Solia sortir a les nits a la muntanya a contemplar i examinar el firmament. A través de la posició de les estrelles predeïa el temps i l'estat de la mar. Fins alguns pescadors li demanaven, en alguns dies que no veïen prou clar el temps que els podria esperar, consell sobre la conveniència o no de fer-se a la mar. Alguns

Dibuix a llapis de la Creu de Pedracastell, de Miquel Campeny (Col·lecció Camil Mas)

pescadors que vàrem conèixer, encara recordaven que en Miquel sempre encertava els seus pronòstics. A més de pintar, Campeny provà l'escultura, realitzant algun bust, i, tal com hem dit, escrigué i féu algunes poesies floralsques i també de caràcter catalanista, que només publicà en les revistes locals i comarcals. S'escrigué d'ell que el seu «intens amor a la Patria, Catalunya, féu vibrar la seva ànima de poeta y d'artista». *Al peu de la sepultura* del 1910, dedicada a Benet Martorell, i una altra del 1911, dedicada al famós pintor Nicolau Raurich amb motiu de l'exposició *Visions Mediterrànies* d'aquest, són alguns dels poemes que hem pogut recuperar de la seva obra. A més, dues de les seves composicions poètiques han quedat immortalitzades al pati de Can Roca Pagès de Sant Pol esculpides en dues làpides. Totes dues són dedicades a l'aigua.

«Alto!

*Lo dia quatre d'abril de mil vuitcents vuitanta
entrà l'aigua en lo safreisc
qu'en aquest pati fa planta.
Y perque may no's desvihi
tant si fá sol com si plou
l'hi dono l'entrada franca
fins que jo l'hi diga ¡prou!»*

*Encara que només vingas
vint plomas d'aigua,
seràs sempre molt ben rebuda aquí.
I molt més ben rebuda encara foras,
si en lloch de ser aigua fosses vi.*